

dermisme vermeld en niet het katholieke van rond de jongste eeuwisseling? Waarom wel *kanunnik* opgenomen en bijvoorbeeld niet *kathedraal*, een woord dat best wat verduidelijking gebruiken kan, of het woord *Deux Aes bijbel*, dat nog moeilijker is? Bij *parabel* wordt gezegd dat het verhalen zijn uit het Nieuwe Testament, er staat niet bij dat het gaat om verhalen die Jezus vertelt. Is er nog een theoloog die houdt dat hemel, hel en vagevuur *plaatsen* zijn, zoals hier telkens vermeld wordt?

Omdat een kritiek niet naar volledigheid hoeft te streven wordt het tijd voor een slotsom. Die kan niet anders luiden dan: het schrijven van teksten als deze is nog moeilijker dan de samenstellers van deze uitgave blijken hun verantwoording al wel wisten. In feite zou heel de inhoud moeten worden herzien door vakmen-

sen op het gebied van de theologie, de liturgiewetenschap en de kerkgeschiedenis, en dan zowel van het katholieke als van het reformatorische erf. Zulke deskundigen dienen trouwens deel uit te maken van de vaste staf van een museum dat uitdrukkelijk geen kunstmuseum bedoelt zijn, maar een Rijksmuseum dat „de geschiedenis van het christendom in Nederland“ in beeld wil brengen.

A. H. M. van Schaik

Rijksmuseum Het Catharijneconvent. Tekst en Uitleg. Utrecht, uitgave Stichting Het Catharijneconvent, 1979. Verkrijgbaar in de verkoopruimte van het museum.

Prijs: f 15,—.

Mr. J. W. C. van Campen 80 jaar

1899 - 6 augustus - 1979

Dat de tijd vliegt is waar, maar dat herinneringen blijven evenzo.

Het is achteraf bezien allemaal heel snel gegaan, die periode van 15 jaar, van 1964 tot 1979, van 65 naar 80 jaar. De heer Van Campen zal de eerste zijn om dat te beamen.

Op 6 augustus was het zover en bereikte hij de leeftijd van de zeer sterken. Voor de medewerkers van de archiefdienst en voor de leden van onze vereniging „Oud-Utrecht“ een moment om bij stil te staan.

De ondertekenaars van deze korte bijdrage beschouwen zich graag als hun vertegenwoordigers en willen de heer en mevrouw Van Campen, hun kinderen en kleinkinderen van harte geluk wensen met deze toch wel zeer bijzondere dag. Aan hun felicitatie verbinden zij de oprechte wens en de hoop, dat de beide Van Campens om wie het hier gaat, samen nog goede jaren in goede gezondheid tegemoet mogen gaan. Zij doen dat vanzelfsprekend in de overtuiging, dat de aangename herinneringen aan de tijd dat mr. Van Campen Utrechts gemeente-archivaris was (van 1940-1964) en zich als bestuurslid inzette voor de vereniging „Oud Utrecht“ (1933-1964) van blijvende aard zijn.

De heer Van Campen mag zich best nog eens realiseren, dat hij in de laatste jaren van zijn ambtelijke loopbaan ook aan de wieg van het gemeentelijke deel van het archiefcomplex aan de Alexander Numankade stond en daardoor zijn opvolger de mogelijkheden bood tot de enorme ontwikkeling, welke zich sedert zijn pensionering in 1964 heeft voorgedaan.

In het Maandblad van onze vereniging werd bij gelegenheid van zijn afscheid een beredeneerde bibliogra-

fie van de geschriften van mr. Van Campen opgenomen. (Mbl. O.U. augustus 1964). Zijn 80e verjaardag is een goede gelegenheid om dit werk voort te zetten. Het is een bewijs van grote achting voor de wetenschappelijke waarde van zijn kleinere en grotere publicaties. En evenals onze herinnering aan zijn fijne persoonlijkheid, zal ook onze achting voor zijn werk een blijvende zijn.

A. Graafhuis
dr. J. E. A. L. Struick

**Beredeneerde bibliografie van mr. J. W. C. van Campen
1963-1978**

N.B. In de hieronder samengestelde lijst werden slechts de volledig door de heer Van Campen ondertekende bijdragen opgenomen.

Pijper contra Van Gilse

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1963, p. 81.

Bespreking van het boek van Ada van Gilse-Hooyer, weduwe van de componist Jan van Gilse, getiteld „Pijper contra van Gilse“. De rechtlijnige Jan van Gilse had als ideaal het U.S.O. vrij te maken van Tivoli en het tot een orkest van niveau te formeren. Het boek handelt vooral over zijn strijd tegen het Tivoli-bestuur aan de ene en het U.S.O.-bestuur aan de andere kant. Dat er ook moeilijkheden met Willem Pijper zouden komen lag voor de hand.

De Topografische Atlas van het Gemeente-archief en de Jubileumtentoonstelling van „Oud-Utrecht“.

Maandblad „Oud-Utrecht“, 1963, p. 86.

Korte beschrijving van de inhoud en betekenis van de Utrechtse topografische verzameling, gevormd door opdracht van het gemeentebestuur, de schenking aan of aankoop door de stad.

Prefectus Alferus

Maandblad „Oud-Utrecht“, 1963, p. 123.

De hier bedoelde prefect, wiens naam voorkomt op een gedenksteen van de verdwenen Smeetoren, is Alferus, die in 1145 onder koning Conrad en bisschop Herbert de toren tot stand bracht „tot verdediging van zijn burgerij en tot eer van de stad Utrecht. Amen“. (zie ook zelfde Maandblad, p. 135).

De stenen spreken

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1964, p. 1.

Bespreking van het proefschrift van C. L. Temminck Groll, Middeleeuwse stenen huizen te Utrecht en hun relatie met die van andere noordepese steden.

Het belang vooral van de documentatie over de Middeleeuwse stenen huizen in de stad Utrecht en de vele andere wetenswaardigheden, die op verantwoorde en deskundige wijze nu eens door een architect zijn gepresenteerd.

Vondsten in en nabij de kapittelkerk van St. Pieter

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1964, p. 28.

Tijdens de restauratie van de Pieterskerk werden meerdere belangrijke ontdekkingen gedaan:

op het terrein van het Notarishuis, Achter St. Pieter 18, een rode zandstenen sarcofaag (1956), in de dekenkapel de tekening van een kruisbeeld met tekst (1956), onder de 3 tegelvloeren van de voormalige Maria Magdalenakapel een sarcofaag uit de 11e eeuw (1963) en een gedenksteen gewijd aan de in 1463 overleden kannunik Zweder Cloetinc, de in 1434 gestorven burger Willem Cloetinc en zijn in 1438 overleden weduwe Dylburga.

Hulde aan een negentigjarige

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1964, p. 50.

Eerbetoan aan mejuffrouw dr. C. Catharina van de Graft, die in Jaarboek en Maandblad een groot aantal artikelen publiceerde.

Het Japanse gezantschap in 1862

Jaarboek „Oud-Utrecht“ 1964, p. 117.

Bijzonderheden over het bezoek van een door Europa reizende Japanse delegatie (vanaf 14 juni 1862) aan Nederland en (op 15 en 16 juli) aan de stad Utrecht.

Gelogeerd werd in de hotels Des Pays Bas en „het Kasteel van Antwerpen“, bezocht werden o.m. het gebouw van de munt aan de Oudegracht, het „Park Tivoli“, de oude gasfabriek op het vroegere Driveld, de steenhouwerij van C. H. de Haar in de Lange Nieuwstraat, het Rijks Militair Hospitaal aan de Springweg en de Tabak- en Sigarenfabriek van Ribbius Peletier aan de Oudegracht.

De Utrechtse beetwortel-suikerfabriek

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1965, p. 114.

Geschiedenis van de firma „Van den Broeke, Reiger en Comp“ (1871-1907), sedert 1888 de firma B. Reiger en Comp en sedert 1895 tot de opheffing de firma „Carp en Co“. De fabriek lag aan de Leidseweg op een terrein vandaag ongeveer begrensd door de Oude Leidseweg, de Muntkade en de Graadt van Roggenweg en begon in 1871 met 140 mannen, 35 vrouwen, 20 jongens en 14 meisjes (van 12-16 jaar).

Het weekloon varieerde in 1871 - naar gelang van de functie - van f 5,- - f 20,- per week voor een man, van f 3,- - f 8,- voor een vrouw, van f 2,40 - f 3,- voor een jongen en f 2,20 voor een meisje.

In Memoriam van prof. dr. C. D. J. Brandt

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1966, p. 82.

Over betekenis van deze in 1897 in Utrecht geboren kenner van de geschiedenis (der middeleeuwen) als leraar aan het Stedelijke Gymnasium en als hoogleeraar in de nieuwste geschiedenis aan de Economische Hogeschool van Rotterdam en de Rijksuniversiteit van Utrecht.

Kain en Abel aan de Dom van Utrecht

Jaarboek van „Oud-Utrecht“ 1966, p. 55.

Geschiedenis van het in 1826 verdwenen beeldhouwwerk met de staande elkaar toegewende figuren Kain en Abel uit het eerste bijbelboek, en de daarop voorkomende latijnse versregels. De conclusie ligt voor de hand, dat er in het vroeg 16e eeuwse Utrecht een literaire cultuur bestond en andere handschriften van bijbelboeken en theologische tractaten in de bibliotheken van de kapittels, de domschool en de vele kloosters aanwezig geweest zijn.

Mathijs Nicolaas Acket, overleden te Utrecht 8 april 1967

Maandblad „Oud-Utrecht“ 1967, p. 30.

De topografische kennis van de gemeente-arts Acket was enorm. Zijn bijdragen in Jaarboek en Maandblad zijn door hun gedegen inhoud van blijvende betekenis.

De rosière van Utrecht

Jaarboek „Oud-Utrecht“ 1967, p. 135.

Het eerste en laatste zogenaamde „rosière-huwelijk“

werd op zondag 6 december 1812 in aanwezigheid van talrijke autoriteiten op het Utrechtse stadhuis gesloten. Het betrof Karel Frederik Penning, een in 1809 gewonde soldaat uit het 125e linieregiment die in 1810 uit het leger werd ontslagen, en de naaister Paulina van Es. De geschiedenis gaat terug op het verhaal uit de bisschop van Noyons, Saint Ménard, die in de 6e eeuw begon met het uitreiken van een jaarlijkse deugdzaamheidsprijs van 25 ponden en een rozenhoed aan het meisje dat de beste reputatie genoot. Paulina van Es kwam in 1812 op voorstel van de commissaris van Politie het meest als „rosière” in aanmerking. Zij en haar man ontvingen op die 6e december 1812 uit handen van de frans gezinde maire Bosch van Drakestein een geschenk van 600 francen (en geen rozen).

Dr. C. Catharina van der Graft

Maandblad „Oud-Utrecht” 1969, blz. 75.

De aandacht wordt nog eens gevestigd op de talloze publikaties op literair-historisch en vooral folkloristisch gebied, die mejuffrouw Van der Graft in haar lange leven heeft samengesteld.

Voor of tegen de kermis

Maandblad „Oud Utrecht” 1969, p. 80.

Achtergronden van het debat in de Utrechtse gemeenteraad over de vraag of in 1969 op de kermis aan de Weg der Verenigde Naties gelegenheid mocht worden gegeven voor gokspelen.

Een halve eeuw Oud-Utrecht

Jaarboek „Oud-Utrecht” 1973, p. 17.

De geschiedenis van onze vereniging, die op 12 maart 1923 op initiatief van burgemeester dr. J. P. Fockema Andreae werd opgericht, is vol van activiteiten in het belang van stad en provincie. Aan de bevoegde instantie werden in die periode 39 bezwaarschriften ingediend en meer dan 150 excursies voor de leden georganiseerd.

In Memoriam dr. W. van Iterson

Maandblad „Oud-Utrecht” 1973, p. 14.

De verdiensten van de rechtshistoricus Van Iterson (1897-1973) voor onze vereniging zijn vastgelegd in 18 zeer gedegen studies over de rechtsverhoudingen in de provincie.

Gedachtenis van H. de Jong

Maandblad „Oud-Utrecht” 1974, p. 3.

Hommage aan de markante Henk de Jong, die jarenlang - tot 1966 - redacteur van het Maandblad was.

De beeldenlaan op Oud-Amelisweerd

Maandblad „Oud-Utrecht” 1974, p. 65.

De droeve lotgevallen van de beelden van Flora (lente), Ceres (Zomer), Bacchus (Herfst), Hiems (Winter), Apollo en Hercules in de zogenaamde Beeldenlaan van Oud-Amelisweerd.

Stichting en status van het Wittevrouwenklooster te Utrecht

Archief voor de geschiedenis van de Katholieke Kerk in Nederland, jrg. 17 (1975), nr. 2, p. 101.

De gedachte, dat het Wittevrouwenklooster een Norbertinessenklooster is geweest, blijkt niet juist te zijn. Het klooster is mogelijk kort na 1226 als een Maria Magdalenaklooster gesticht. Het feit, dat in 1395 in Utrecht een nieuw Magdalenaklooster tot stand kwam bewijst, dat het Wittevrouwenklooster zich van zijn oorspronkelijke doel gedistantieerd heeft. Aan de studie is een lijst van priorinnen en zusters van het Wittevrouwenklooster (van 1289-c. 1600) toegevoegd.

In Memoriam W. A. M. Harzing

Maandblad „Oud-Utrecht” 1978, p. 97.

De Driebergse beeldhouwer Wim Harzing heeft door zijn publikaties in Maandblad en Jaarboek veel voor de vereniging „Oud-Utrecht” betekend. Met name zijn activiteiten voor de restauratie van de belangrijke monumenten van Driebergen-Rijsenburg: „Sparrendaal” en de kerk van St. Petrus-Banden verdienen bekend te blijven.

**Elders dan in Jaarboek en Maandblad Oud-Utrecht
verschenen publicaties na 1962**

Een Nijmeegse gasje en het meisje uit Lent

Numaga 1965, p. 61-63

The National Archives te Washington D.C.

Nederlands Archievenblad 1965, p. 34-43

*Aernout van Buchell's aantekeningen over Beusichem,
Zoelmond en Buren*

Gelre 1968, p. 262-266

*De Amerfoortse boekverkoper en erfhuismeester
Joost Plasschaert*

FleHITE 1974, p. 1-8

*Twee reisjes door Gelderland en het Land van Kleef in
1729 en 1721*

Gelre 1973, p. 123-147

Toeristen in Nijmegen en omstreken 1720 en 1721

Numaga 1975, p. 232-240

**Aanvulling op de bibliografie 1928-1962 (zie:
Maandblad Oud-Utrecht, augustus 1964)**

*Overijsselsche maten en gewichten ten tijde van de
invoering van het metrieke stelsel.*

Verslagen en mededelingen van de Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis 1930, p. 276-286

Uit de laatste dagen van het stift Ter Hunnepe

Verslagen (...) Overijsselsch Regt en Geschiedenis 1930, blz. 331-372

Het einde van het Jufferenconvent te Zwolle
Verslagen (...) Overijsselsch Regt en Geschiedenis
1931, p. 82-91

Onbekende gegevens over Vondels naaste familie
Vondelkroniek 1937, p. 13-30

In memoriam dr. W. C. Schuylenburg
Nederlands Archiefblad 1946/47 p. 136-140

Het Kelfkensbosch (te Nijmegen) vóór 50 jaren
Numaga 1957, p. 110-115

Hel en Pastoorsgasje (te Nijmegen)
Numaga 1958, p. 62-67

Utrechtse „Edelmanswoningen“
Jaarverslag Nederlandse Kastelenstichting 1960, p.
5-13

N.B. Het rijwielpad in de Maliebaan
Maandblad Oud-Utrecht 1929, p. 80, is niet van de
hand van mr. Van Campen

NIEUWE LEDEN

mr P. Cras, Bilthoven
Dialectologie Volkskunde en Naamkunde, Am-
sterdam
J. van Egdome, Nieuwegein
P. C. A. ten Haaf, Utrecht
drs H. J. ter Haar Romeny, Utrecht
K. J. C. Harms, De Bilt
A. den Hartog, Utrecht
mevr. M. E. Houenbos van Kalken, Utrecht
J. Jetten, Utrecht
W. Kleinjan, Bilthoven
mevr. J. M. Kruijt-Kramer
mevr. J. M. Lambrechtsen, Bilthoven
J. van Lith de Jeude, Utrecht
J. A. P. Meere, Utrecht
P. J. M. Monchen, Utrecht,
C. M. Nijhuis, Utrecht
P. Philips, Utrecht
M. Polak Amsterdam
A. Pijpker, Nieuwegein
A. G. Rauws, Bilthoven
mevr. H. van Rie-Mulder, De Bilt
F. J. Stinissen, Utrecht
Stichts Hollandse Historische Vereniging,
Woerden
G. Verhoef, De Meern
D. Verkerk, Utrecht
Barry de Vos, Utrecht
dr H. Wansink, Groenekan
Openbare Bibliotheek, Eindhoven

Boekenschouw

Uit allerlei tijdschriften en periodieken was weer een aantal artikelen op te delven die voor de geschiedenis van stad en provincie interessant zijn. De hulp van leden die mij attent maakten op bijdragen die mij nog niet eerder onder ogen kwamen, stelde ik daarbij zeer op prijs.

In *Holland* 11 (1979), 2, 82-87 schrijft R. Huybrecht over de grenzen van het Gooi en de conflicten die rond die grenzen plaats vonden. Het artikel is getiteld „Ruerende van de limieten van Goylant“. Het betreft in dit artikel de oostgrens tussen Holland en Utrecht. Het eerste geschil dateert van 1331 maar deze zaak blijft slepend tot 1528.

Met de personele unie onder keizer Karel V die zowel graaf van Holland als heer van Utrecht is in dat jaar, krijgen de kwesties over de oostgrens van Naardingerland minder belang. Wat echter niet wegneemt, dat de zaak nu uit de wereld zou zijn.

G. de Nie gaat in *Tussen Rijn en Lek* 13 (1979), 1, nader in op Cornelis Ludovicus Baron van Wijckerslooth van Weerdesteijn. In dit artikel - het derde dat de auteur aan deze bisschop-baron uit Schalkwijk wijdt, die een belangrijke rol speelde in het katholiek Nederland van de eerste helft van de 19e eeuw - behandelt zij de Warmondse hoogleraar en latere bisschop van Curium i.p.i. als procurator van de overzeese missie in Suriname, de Antillen en later Oost-Indië.

In het *Bulletin van de Van de Poll-Stichting voor de Zeister geschiedenis* 9 (1979), 1, publiceert V. A. M. van der Burg wat Zeister kerkgeschiedenis. Vooruitlopend op de historische schets van katholiek Zeist sinds 1580, die Th. G. P. M. Ruys waarschijnlijk dit jaar het licht doet zien, behandelt de auteur stukjes uit het verleden van de r.k. parochie van St. Joseph: de kerk van deze parochie aan de Utrechtse weg, het kerkhof dat daarachter ligt en de pastorie.

In Soest ijvert een groep enthousiaste inwoners voor de herbouw van de stellingmolen „De Windhond“. Deze molen die in 1737 een nog oudere ging vervangen, legde in 1930 het loodje tegen de benzinemotor, die een zoveel betrouwbaarder want altijd parate energiebron was dan de wind, die wel eens niet wilde waaien. Grondig vond de sloop in dat jaar plaats: het bodemonderzoek dat in 1977 gedaan werd, leverde ternauwernood nog sporen op. Vóór 1982 wil een stichting tot wederoprichting van dit Soester monument haar doel bereiken.

Deze informatie komt uit het laatste nummer van *Fle-hite* 10 (1978), 67-69.

In het eerste nummer van de nieuwe jaargang, p. 4-7, vinden we van de hand van C. A. van Kalveen het eerste artikel over de oudste rekening van de Amersfoortse St. Joriskerk. Deze bevindt zich in de handschriftenafdeling van de universiteitsbibliotheek van Amster-